

OSNOVNA ŠOLA	TEKMOVALCA	MENTOR	TOČKE
NIŽJA SKUPINA			
ČD Tolmin	Spela Peršič, Staša Volarič	Dušan Žunko	25
OŠ Frana Erjavca Nova Gorica	Jan Nanut, Gregor Gatej	Janko Bratina	24
OŠ Kobilje	Renato Gjerek, Anita Gregerec	Janez Ferencek	24
OŠ Louisa Adamiča Grosuplje	Patricija Jerovšek, Pia Hren	Olga Tomažič	22
OŠ Kobarid	Karmen Kutin, Karin Mohorič	Marija Sivec	21
OŠ Frana Erjavca Nova Gorica	Matej Šuligoj	Janko Bratina	20
OŠ Križe	Miha Zaplotnik, Luka Zaplotnik	Cveto Frelih	20
OŠ Prosenjakovci	Matej Hahn, Tomas Pocak	Suzana Kovač	19
OŠ Gorišnica	Jani Vaupotič, Neva Golob	Zdravko Roškar	17
OŠ Janka Kersnika Brdo	Aljoša Jarc, Matej Mencin	Janez Jarc	17
OŠ Žiri	Jan Peternel, Tomaž Demšar	Jože Frelih	17
OŠ Puconci	Albina Šinko, Robi Germ	Karel Car	16

Čestitamo vsem tekmovalcem in mentorjem za odlične rezultate, saj so bila tokrat vprašanja težja kot po navadi.

Iz tuje literature

ČEBELE SAMOTARKE

(Helmut Hintermeier – Deutsches Bienen Journal 6/99)

Marjan Debelak

Od leta 1972 potekajo v nemškem inštitutu (za genetiko rastlin) raziskave o možnostih množične vzreje čebel samotark vrste *Osmia rufa* – rdeče dišavke za opravevanje rastlin. Rezultati so bili izvrstni. Predvsem izstopajo posebne lastnosti teh čebel: prilagodljivost, nezahtevnost, celoletna uporabnost za opravevanje, ker lahko kokone hranimo ohlajene in končno tudi zaradi enostavnih postopkov vzreje. Število osebkov teh čebel lahko poljubno uravnavamo z dodajanjem ali odvzemanjem osebkov, ki prenočujejo v cevkah, oziroma to delamo s kokoni. Te čebele se hitro privadijo na omejen prostor, v katerem lahko letajo. Prenesejo razmeroma visoko temperaturo in vlago. Pomembna je tudi ugotovitev, da te čebele v takih prostorih živijo približno 14 dni dlje kot na prostosti. V slabo jim štejejo lastnost, da se ne bojijo in se pogosto vsedajo na obleko oseb, ki se zadržujejo v prostoru (rastlinjaku) ter tako skupaj z njimi nezaželeno zapuščajo prostor. Razmnožujejo jih v praznih čebeljih panjih. Kokone čebel samotark zbirajo vsako leto pozno jeseni in jih hranijo v skladiščih pri temperaturi od 0 do 3 °C.

Podatki o gojenju rdečih dišavk – *Osmia rufa*.

Do enega leta lahko hranimo njihove kokone pri temp. Od 0 do 3 °C. Koristne so za opravevanje številnih kulturnih rastlin (ogrščica,

Čmrljak na ČCS.

Samček rdeče dišavke se na cvetovih le hrani, ne bira pa medicino ali pelod za potrebe zaroda.

Avtor fotografij: dr. Andrej Gogala

Samička samotarke – rdeče dišavke – z ilovico zapira gnezdo v umetno izvrtanem rovu v lesu, da je zarod varno spravljen skupaj z zalogo hrane.

jagode, jabolane...) na prostem in v rastlinjakih, v katerih navadne čebele in čmrliji niso dovolj učinkoviti.

Za gnezdenje in zatočišče uporabljajo trs, papirne cevke, les z luknjami premera 6–10 mm in dolžine 10–15 cm. Rade imajo škatle s približno 1 cm veliko odprtino, ki jo uporablja več samičk. Za zavetje pred vlago in vetrom uporabijo plošče valovite lepenke na suhem, nekoliko zakritem prostoru. Zelo dober je prazen čelbelji panj.

Za svoj gradbeni material uporablja *Osmia rufa* neosnaženo vlažno ilovnato zemljo. Zadošča pladenj take zemlje, ki jo večkrat navlažimo in postavimo na tla poleg gnezdišča.

Kokone uporabimo tedaj, ko zacveti naša oprašitve potrebna rastlina. Kokone ali izlezene čebele prinesemo v škatlici od vžigalic in jih postavimo v bližino materiala za gnezdenje. Navadno se izleže približno polovica čebel že prvi teden. V naravi izletavajo od aprila do junija. Ta čas lahko podaljšamo v november, če uporabimo hladno shranjevanje kokonov.

Kako uredimo gnezdišča za čebele samotarke?

Za »domačo uporabo« in opazovalne namene je ureditev gnezdišča zelo preprosta. Namestimo ga lahko na najmanjšem prostoru (balkonu ...) in tudi sredi mesta. Tudi uspeh je veliko bolj zanesljiv in hitrejši kot na primer pri ukvarjanju s precej bolj zahtevnimi čmrliji. Gnezdišče postavimo na zavetno in pred dežjem zavarovano mesto. Uživali bomo pri opazovanju življenja in delovanja teh simpatičnih sorodnic naših »pravih« čebel, ki so povrh vsega še popolnoma nenevarne.

Cevke za gnezdenje čebel samotark

Cevke iz bambusa ali drugih podobnih materialov, premera 3–10 mm združimo v poljuben snop in položimo na ravno podlago. Cevke naj bodo vedno položene z majhnim nagibom navzgor! Cevke morajo biti na eni strani zaprte. V cevkah iz prozornega materiala (steklo ...) lahko opazujemo dogajanja, vendar jih samotarke manj rade uporabijo.

Lesene kloce iz trdega lesa (da se ne skrči pri vlagi) navrtamo z luknjami 3–10 mm poševno navzgor in dolžini 3–10 cm. Kombinacija različnih velikosti lukenj omogoča naselitev različnih vrst čebel samotark. Večina samotark gnezdi v cevkah premera 2–6 mm. Predlagajo: 35 %–2 mm, 25 %–3 mm, 20 %–4 mm, 20 %–6 mm.

Za poznejše opazovanje dogajanja v cevki lahko izvrtani les vzdolžno prežagamo prek izvrtanine in nato znova sestavimo z večjo polovico zleba spodaj.

Za samotarke, ki gnezdiijo v zidovih, pripravimo gnezdišča z ustreznimi luknjami v kvadrnih lahkega betona, žgane opeke ali v številnih drugih materialih iz naravnega in umetnega kamna ter podobnega gradiva.

Gnezdišča moramo pustiti zunaj tudi čez zimo, da se v toplejših prostorih insekti ne bi predčasno izlegli in propadli.

* * *

Naša Sekcija ljubiteljev in rejcev čmrļjev, ki jo vodi prof. dr. Janez Grad v okviru komisije za tehnologijo pri ČZS, ima poleg čmrļjev v svojem programu tudi preučevanje in ohranjanje čebel samotark. Doslej se z njimi v sekciji nismo posebej poglobljeno ukvarjali. Prednost smo dali čmrļjem. Odslej pa bomo z novo pridobitvijo, vrtnim paviljonom v parku Čebelarkega sentra, ki ga bomo uporabljali za preučevanje in prikazovanje čmrļjev in čebel samotark, dali primeren poudarek tudi samotarkam.

Paviljon so z izjemnim razumevanjem za dejavnost naše sekcije Čebelarkega centru na Brdu pri Lukovici podarili čebelarji Zg. Savinjske doline s predsednikom g. Markom Purnatomna čelu, za kar se jim iskreno zahvaljujemo!

Več o delu Sekcije in prispevkih številnih »čmrļjarjev« in čebelarjev za zgraditev paviljona in ureditev neposredne okolice pa v posebnem poročilu, ki ga pripravlja dr. Janez Grad za eno od prihodnjih števil našega glasila.

OGLEJTE SI DOMAČO STRAN ČZS NA INTERNETU

<http://www.čebelarska-zveza-slo.si>